

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Tekst medialny w edukacji polonistycznej

Author: Urszula Żydek-Bednarczuk

Citation style: Żydek-Bednarczuk Urszula. (2014). Tekst medialny w edukacji polonistycznej. W: D. Krzyżyk, B. Niesporek-Szamburska (red.), "Językowe, literackie i kulturowe ścieżki edukacji polonistycznej (tradycja i współczesność) : księga jubileuszowa dedykowana Profesor Helenie Synowiec w czterdziestolecie pracy naukowej i dydaktycznej" (S. 17-35). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Urszula Żydek-Bednarczuk

Tekst medialny w edukacji polonistycznej

Edukacja polonistyczna nie jest dziś autonomiczna. Coraz częściej mówimy o interdyscyplinarności w kształceniu języka i literatury polskiej. Poszerza się pojęcia na systemy znaków różnej proveniencji. Ma to znaczenie dla badania zależności kulturowych, np. relacji tekst — obraz, w danym czasie i epoce, ale także dla analizy tekstów klasycznych i tekstów medialnych, wszechobecnych w naszej rzeczywistości. Wobec zmian w edukacji i kulturze konieczny jest zarówno rozwój nowych metod opisu, jak i poszerzanie pojęć w związku z nowymi mediami oraz pojawieniem się hipertekstów i e-literatury. Do dydaktyki polonistycznej w sposób systematyczny należy włączyć dyskurs jako płaszczyznę odniesienia do tekstów. Ważną rolę powinien odgrywać dyskurs medialny. Nikt już nie ma wątpliwości, że odmiana medialna powinna stać się przedmiotem nie tylko wiedzy, ale też motywacji i umiejętności na wszystkich szczeblach kształcenia polonistycznego.

„Wobec transformacji w zakresie użytkowania języka i powstania elektroniczności¹, wtórnej oralności², telepiśmienności³, jako wyniku ponowoczesnego stylu życia obok mówioności i piśmienności, kształcenie językowe wymaga zmian. Naukowcy już dzisiaj mówią

---

¹ Zob. U. ŻYDEK-BEDNARCZUK: *Dyskurs medialny*. W: *Style współczesnej polszczyzny. Przewodnik po stylistyce polskiej*. Red. E. MALINOWSKA, J. NOCOŃ, U. ŻYDEK-BEDNARCZUK. Kraków 2013, s. 185—187.

² Zob. W. ONG: *Oralność i piśmienność. Słowo poddane technologii*. Przekł. J. JAPOLA. Lublin 1992.

³ Zob. E. WILK: *Nawigacja słowa. Strategie werbalne w przekazach audiowizualnych*. Kraków 2000, s. 29.

o cyfrowych tubylcach i cyfrowych imigrantach⁴ z ich konsekwencjami funkcjonowania w kulturze i życiu społecznym. Na pewno nie możemy sprowadzać lekcji języka polskiego do kształcenia tylko cyfrowych tubylców, ale też nie możemy pozostać cyfrowymi imigrantami”⁵. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest wprowadzenie do szkolnych programów problematyki tekstu medialnego i zagadnień związanych z nowymi kompetencjami komunikacyjnymi, polegających na zastąpieniu dotychczasowej zdolności do organizowania wiedzy i nabywania umiejętności — działaniami interaktywnymi, „czynną interpretacją”, która stanowi rodzaj gry, aktywność w świecie tekstów i hipertekstów, bycie w świecie realnym i wirtualnym⁶. Konieczne staje się wypracowanie świadomości nie tylko polonistycznej, lecz także świadomości kulturowej i mentalności informacyjnej, co oznacza po prostu zmianę w systemie edukacyjnym. Polonista nie może być obojętny na obecność rzeczywistości medialnej, tym bardziej że owa rzeczywistość pełni w odniesieniu do uczniów funkcję nie tylko informacyjną, ale też ludyczną i faktyczną. Edukacja polonistyczna musi być uzupełniona o edukację medialną, a konkretnie — o analizę i interpretację tekstów będących wynikiem telepiśmienności.

Edukacja medialna to kierunek kształcenia zmierzający do wyposażenia zarówno dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych w określoną wiedzę oraz w umiejętności pozwalające na świadomy i krytyczny odbiór przekazów medialnych, w szczególności zaś — komunikatów przekazywanych za pośrednictwem mass mediów; także na posługiwanie się mediami jako narzędziami opisywania świata, rozwoju intelektualnego i komunikowania wzajemnego⁷. Wśród zaleceń UNESCO, przyjętych na konferencji w Wiedniu⁸, znalazły się następujące postulaty dotyczące edukacji medialnej:

---

⁴ Zob. M. PRENSKY: *Digital Natives Digital Immigrants*. <http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf> [data dostępu: 2.10.2013].

⁵ U. ŻYDEK-BEDNARCZUK: *Dydaktyka polonistyczna wobec nowych kompetencji użytkowników języka i multimediów*. W: *Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra. Diagnozy i perspektywy*. Kraków [w druku].

⁶ Por. T. MICZKA: *Nowe kompetencje komunikacyjne użytkowników multimediów*. W: *Internet – społeczeństwo informacyjne – kultura*. Red. A. KIEPAS, M.S. SZCZEPAŃSKI, U. ŻYDEK-BEDNARCZUK. Tychy 2006, s. 29.

⁷ Por. *Popularna encyklopedia mass mediów*. Red. J. SKRZYPCZAK. Poznań 1999, s. 117.

⁸ Por. *Edukacja medialna a epoka cyfrowa* (konferencja). Wiedeń, kwiecień 1999. Cyt. za: W. STRYKOWSKI: *Pedagogika i edukacja medialna w społeczeństwie infor-*

- przygotowanie ludzi do rozumienia mediów;
- komunikowanie się za pomocą mediów;
- analizowanie, krytyczna ocena i tworzenie tekstów medialnych;
- identyfikowanie źródeł tekstów medialnych oraz ich kontekstu politycznego;
- interpretowanie wiadomości i wartości oferowanych w mediach;
- dobieranie mediów do przekazywania własnych wiadomości i relacji kierowanych do właściwych odbiorców.

Obecność edukacji medialnej w kształceniu językowym wiąże się ze zjawiskami językowymi towarzyszącymi tekstom medialnym. Język w nowych mediach korzysta z zasad porozumiewania się w sytuacjach naturalnych, jednocześnie w komunikacji internetowej ujawniają się jego właściwości pragmatycznojęzykowe, takie jak: dialogowość, spontaniczność, kolokwialność, sytuacyjność, multi-medialność, hipertekstowość, hierarchiczność, dynamiczność i nieograniczony zasięg tworzenia wypowiedzi⁹.

Zmiany w języku przekształcają komunikację językową. Warto więc w ramach lekcji z zakresu kształcenia językowego wprowadzić takie teksty medialne, które mają swoją proveniencję w gatunkach np. literackich czy dziennikarskich. W ten sposób poszerzamy obszar kompetencji literackiej i językowej. „Obszar literacki i językowy dotyczy wiedzy i umiejętności nie tylko w zakresie mówioności i piśmienności, ale też umiejętności posługiwania się elektronicznością. Ta ostatnia to początek tendencji do trwałego rozpraszania informacji i systemów wartości oraz samotranscendencji języków i strategii komunikacyjnych. Zwłaszcza że pojęciem kluczem w myśleniu o nowych kompetencjach w obszarze polonistyki jest pluralizm, który w swoim zakresie znaczeniowym mieści ideę wielości oraz ideę wielorakiego i różnorodnego współwystępowania. W codziennej komunikacji wzrasta również znaczenie intertekstualnych łańcuchów (powiązań między różnymi faktami, zdarzeniami i zjawiskami), długich ciągów tekstualnych, promocji związanej oraz przemieszczania się lub wręcz znoszenia granic między przestrzeniami znakowymi. Problemem staje się pojęcie normy językowej, szczególnie tej internetowej, w kontekście dzisiaj używanym”¹⁰. Fundamentem działania w edukacji polonistycznej powinien być tekst klasyczny

---

macyjnym. W: *Edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym*. Red. S. Juszczak. Toruń 2002, s. 19–28.

⁹ Por. J. GRZENIA: *Komunikacja językowa w Internecie*. Warszawa 2006, s. 97–117.

¹⁰ U. ŻYDEK-BEDNARCZUK: *Dydaktyka polonistyczna wobec nowych kompetencji użytkowników języka...*

i tekst mediany. Działania na tekstach nazywam tekstową wiedzą konstytutywną¹¹, która jest podstawą kompetencji zawartych w następujących operacjach:

- porównywanie i krytyczny odbiór tekstów;
- odnajdywanie wiedzy za pomocą tekstów;
- umieszczenie zdobytej wiedzy w nowych kontekstach;
- ocena różnych zasobów wiedzy;
- krytyczna korekta wiedzy na podstawie porównawczego odbioru tekstu;
- nowa strukturyzacja wiedzy tekstowej;
- operacje inferencyjne, czyli werbalizacja wiedzy przez wnioskowanie.

Realizacja założeń tekstowej wiedzy konstytutywnej wiąże się z rozróżnieniem dyskursu tradycyjnego i medialnego. W tabeli 1. przedstawiono cechy podstawowe obu dyskursów. Dla nauczyciela mogą one być wskazówką do prowadzenia działań dydaktycznych metodą zadaniową. W podejściu tym posługiwanie się językiem „obejmuje działania podejmowane przez uczestników życia społecznego, którzy — jako osoby indywidualne — posiadają i stale rozwijają swoje kompetencje zarówno ogólne, jak i językowe kompetencje komunikacyjne. Posługując się tymi kompetencjami, podejmują oni określone działania językowe. Uwzględniając uwarunkowania i ograniczenia wynikające z danego kontekstu, uruchamiają pewne procesy językowe, które pozwalają zrozumieć lub tworzyć teksty dotyczące tematów z określonych sfer życia. Stosują przy tym strategię najbardziej odpowiednią dla wykonania danego zadania”¹². Jeżeli przyjmujemy, że teksty reprezentowane przez określone gatunki i występujące w dyskursach tradycyjnych są znane uczniowi, to teksty, których reprezentantami są gatunki internetowe występujące w dyskursie medialnym, mogą być podstawą obserwacji, analizy oraz porównania tekstu i gatunku tradycyjnego z medialnym (por. tabelę 1.).

---

¹¹ Zob. G. ANTOS: *Teksty jako formy konstituowania wiedzy. Ewolucyjne fundamenty lingwistyki tekstu — tezy*. W: *Lingwistyka tekstu w Niemczech. Pojęcia, problemy, perspektywy*. Red. Z. BILUT-HOMPLEWICZ, W. CZACHUR, M. SMYKAŁA. Wrocław 2009, s. 171–195.

¹² I. JANOWSKA: *Podejście zadaniowe do nauczania i uczenia się języków obcych. Na przykładzie języka polskiego jako obcego*. Kraków 2011, s. 405.

Tabela 1

Cechy dyskursu tradycyjnego i medialnego

Dyskurs tradycyjny	Dyskurs medialny
Piśmienność	elektroniczność
Mówioność	telepiśmienność
Intencjonalność	intencjonalność
Informacyjność	informacyjność
Ekspresywność	ekspresywność
Akceptabilność	ludyczność
Sytuacyjność	fatyczność
Intertekstowość	intertekstowość
Linearność tekstu	hipertekstowość
Ustalona pozycja N—O	gry z tożsamością
Tekstualność	interaktywność
—	fragmentaryczność
—	nawigowanie i serfowanie
—	wieloznaczność
—	brak ustalonych pozycji N—O
—	ikoniczność (emotikony)
—	łączenie kodów werbalnych i niewerbalnych

Analiza tekstów medialnych pozwala ustalić następujące zmiany w stosunku do tekstów klasycznych:

- zanik granicy między twórcą, krytykiem a odtwórcą;
- niestabilność, fragmentaryczność tekstu;
- ekonomiczność środków językowych — skróty, akronimy;
- kreatywność języka;
- użycie języka angielskiego;
- funkcjonalność środków językowych;
- obecność ikon w wypowiedzi (za)pisanej — emotikony;
- zmiana kryterium estetycznego mająca związek z ikonizacją przekazu;
- zmiana funkcji identyfikacyjnej języka;
- zmiana zachowania językowego (swoista netykieta, standardowe zachowania w sieci).

Zawartość werbalna stron jest ściśle związana z szatą graficzną. Możemy mówić o ikonizacji (grafizacji) pisma. Ważne znaczenie mają wielkość czcionki, kolor, wyróżnienia, tło, a także kontrast. Następuje powiązanie pisma z obrazami ruchomymi i nieruchomymi oraz z różnorodnymi dokumentami.

Aplikacją do wywodu teoretycznego niech będzie propozycja działań na tekstach internetowych w porównaniu z działaniami na tekstach klasycznych. Do analizy oraz interpretacji tekstów wybrano autobiografie, dzienniki, pamiętniki i blogi. Przyjmuję zatem za Marią Wojtak, że „gatunek jest tworem abstrakcyjnym, zbiorem konwencji, które podpowiadają członkom określonej wspólnoty komunikatywnej, jaki kształt nadać konkretnym interakcjom”¹³. Autobiografia, dziennik, pamiętnik są więc kategoriami kulturowymi, typowymi i konkretyzowanymi przez odniesienie do zbioru wypowiedzi będących egzemplarzami zbioru. Tak rozumiany gatunek ma charakter wzorca, w którym wyznaczono różne poziomy organizacji. Należą do nich:

- poziom strukturalny, w którym da się wydzielić segmenty tekstu i kompozycję;
- poziom pragmatyczny, wskazujący uwikłania komunikacyjne, interakcje, dialogowość i medialność;
- poziom poznawczy, dotyczący tematyki, obrazu świata, aksjologii;
- poziom stylistyczny¹⁴.

Nakładając poszczególne poziomy na siebie, da się wydzielić w każdym z gatunków wzorce kanoniczne, decydujące o tożsamości gatunku, wzorce alternacyjne i adaptacyjne¹⁵. Poszukując cech gatunku, musimy zdać sobie sprawę z relacji: tekst — gatunek. Gatunek to aktualizacja danego zespołu reguł tekstowych. Przychyłam się tu do wniosków włoskiego semiotyka Gianfranca Bettetini¹⁶, który mówi o kryzysie gatunków. Uważa on, że mamy do czynienia z mieszkanką dyskursywną. O gatunku możemy mówić wtedy, gdy konwersacja jest konsumpcją tekstu przez szerokie grono odbiorców. To adresat widzi wchodzi do tekstu ze swoją wiedzą o świecie, gatunkach i próbuje na podstawie wiedzy odgadnąć, jaki to gatunek. Proces ten poprzedza jednak zawsze analiza tekstu i wyszukiwanie cech charakterystycznych — modelowych. W tradycyjnych definicjach teoretycznych gatunek często rozumie badacz jako element stylu, humanistyczną strukturę tekstu czy typ konstruowany, który ma charakter dynamicznego (rozwijającego się) wzorca idealnego. Mamy więc rodzaj skali i płynne continuum zawarte między biegunami najsilniej schematyzowanych form zapożyczonych — czystych

¹³ M. WOJTAK: *Gatunki prasowe*. Lublin 2004, s. 30.

¹⁴ Por. ibidem, s. 16–17.

¹⁵ Por. ibidem, s. 31–32.

¹⁶ G. BETTETINI: *La conversazione audiovisiva. Problemi dell'emunciazione filmica e televisiva*. Milano 1984, s. 165.

gatunków. Z jednej strony mogą to być gatunki wyjęte ze skali, jako „gatunki czyste”, a z drugiej — mogą mieć charakter antropomorficzny z wieloma modułami, wstawkami, wykazującymi cechy innego gatunku.

Literatura gatunku osobistego to pojęcie z zakresu socjologii humanistycznej, które oznacza różne klasy nieprofesjonalnego piśmiennictwa autobiograficznego. Obejmują one odmiany niefunkcjonalnej prozy autobiograficznej: autobiografię, dziennik, pamiętnik, wspomnienie. Przeniesione na obszar badań literaturoznawczych, uzupełniają gatunki i ich odmiany. Do analizy na lekcjach z kształcenia językowego warto wybrać fragmenty autobiografii, dzienników, pamiętników oraz blogów internetowych. Omawiając zjawiska różnic gatunkowych, korzystałam zarówno z literatury osobistej, jak i blogów. Przyjrzyjmy się definicjom tych gatunków.

Autobiografia — utwór opowiadający o życiu autora; pisany z pewnej perspektywy czasu pozwala na całościowe ujęcie doświadczeń autora. Teksty te kreują wizerunek nadawcy, wyrażają postawę introspekcyjno-konfesyjną, dają świadectwo zdarzeniom, podejmują dialog z oczekiwanym odbiorcą. Rzadko występują w postaci kanonicznej¹⁷, np.:

(1)

Muszę powiedzieć, że wówczas, 18 maja 1920 roku, [...] o dziewiątej rano, nie było mnie jeszcze na świecie. Jak mi później powiedziano, urodziłem się po południu między piątą a szóstą. Mniej więcej w tym samym czasie, po południu między piątą a szóstą, tyle że pięćdziesiąt osiem lat później, zostałem wybrany na papieża.

Jan Paweł II: *Autobiografia*¹⁸

Dziennik — to cykl prowadzonych z dnia na dzień zapisów z bieżących wydarzeń. Ma swoją kompozycję, w której obowiązuje porządek, chronologiczność, datowanie całości. Specyficzną odmianą jest dziennik intymny, kładący nacisk na indywidualizm i przeżycia osobiste nadawcy¹⁹:

(2)

*Maisons-laffitte, 13 grudnia
Ani słowa. Prócz daty, ani słowa.
16 grudnia*

¹⁷ Zob. *Słownik terminów literackich*. Red. J. SŁAWIŃSKI. Warszawa 1988, s. 46.

¹⁸ JAN PAWEŁ II: *Autobiografia*. Wybrała i ułożyła J. KILIAŃCZYK-ZIĘBA. Kraków 2002.

¹⁹ Zob. *Słownik terminów...*, s. 198—199.

Wieczorem wpadł Iks, człowiek rozsądny, spokojny, z tytułu swoich zajęć dobrze zorientowany. Z Polski wyjechał w przeddzień puczu, dowiedział się o nim w pociągu za granicą.

G. Herling-Grudziński: *Dziennik pisany nocą 1980–1993*²⁰

Pamiętnik jest tekstem prozatorskim, otwartym, przekazującym informację o zdarzeniach, ujawniającym przekonania i opinie autora. Od dziennika różni go perspektywa czasu, w której powstaje tekst, a od autobiografii — brak chronologicznego opisu. W pamiętniku możemy skupiać się na zdarzeniach czy osobach. Odmianą pamiętnika jest wspomnienie przedstawiające rzeczywistą osobę. Charakteryzuje się małą objętością i luźną kompozycją²¹:

(3)

— Hurraaa...

— Powstanie — od razu powiedzieliśmy sobie, tak jak wszyscy w Warszawie.

Dziwne. Bo tego słowa nie używało się przedtem w życiu. Tylko z historii, z książek. Już nudziło. A tu raptem.... jest, i to takie z „hurraaa” i tłumem na tubudu. To hurraaa i tubudu to było zdobycie Sądów na Ogrodowej. Padła deszcz. Pilnowaliśmy, co tylko da się widzieć. Okna Ireny wychodziły na drugie podwórze z czerwonym murkiem na końcu, i za tym murkiem szło aż do Ogrodowej jeszcze jedno podwórze, z tartakiem, szopą, z kupą desek, z wózkami. Patrzymy, a tu ktoś chyba w niemieckiej tygryscie, w furażerze z opaską przeskakuje przez ten czerwony murek z tamtego podwórza na nasze. Skoczył na nasz śmietnik z klapą. Z kłapy na stołek. Ze stołka na asfalt.

— Pierwszy powstaniec — krzyknęliśmy.

M. Białoszewski: *Pamiętnik z powstania warszawskiego*²²

Przedstawione definicje pozwalają nam wydzielić z omawianej literatury gatunku osobistego te cechy, które stanowią wzorce kanoniczne i ich alternacje. Analiza wybranych fragmentów ma za zadanie wskazać właściwości gatunkowe literatury osobistej.

W Internecie rozwija się również literatura. Określana jest mianem „literatura w sieci” i „literatura sieci”²³. Tę ostatnią reprezentuje między innymi blog. Zapożyczone z języka angielskiego słowo *blog* pochodzi z angielskiego słowa *webblog* — „dziennik sieciowy”.

²⁰ G. HERLING-GRUDZIŃSKI: *Dziennik pisany nocą 1980–1993*. Warszawa 1996, s. 189.

²¹ Zob. *Słownik terminów...*, s. 339.

²² M. BIAŁOSZEWSKI: *Pamiętnik z powstania warszawskiego*. Warszawa 1988, s. 7.

²³ *Liternet. Literatura i Internet*. Red. P. MARECKI. Kraków 2002, s. 6–7.

W cyberprzestrzeni funkcjonuje jako dziennik internetowy lub blog. Zadajmy więc sobie pytanie: czy to jest nowy gatunek?. Blogi²⁴ powstają na prywatnych stronach WWW, ale także w Internecie są portale przeznaczone do tworzenia, przetwarzania i publikowania tego gatunku, np. blog.pl czy blogi.com. Ich cechą wspólną stanowi szeroko rozumiana chęć prezentacji autora, który pisze o swym życiu, o kolejnych dniach, przekazuje nam własne opinie i kreuje swój wizerunek. Jego tekst pozostaje tekstem otwartym i każdy z odbiorców może w każdej chwili coś dopisać, zmienić, podzielić się swoimi uwagami. Jest więc blog hipertekstem.

(4)

Darni poszła do pracy. Pierwszy raz od siedmiu lat, Chciała to poszła. Pierdolnęła eleganckie CV, była na dwóch rozmowach i buch, efektem tej faneberii od ponad dwóch tygodni jestem całą gębą opiekunem swoich dzieci. Ubieram, myję, odprowadzam do przedszkola, i szkoły, pichcę zabawiam. [...] I tylko śmiać mi się chce jak rozmawiam z panią nauczycielką od „Nauczania początkowego”, która z troska w głosie mówi mi, że Igor jest dość powolny i bardzo wolno koloruje, a jak pytam dlaczego idzie mu tak wolno i to on mi mówi „że się zamyślił”. Pytam swego siedmioletniego syna nad czym tak duma jak koloruje, a on mi na to: Wiesz tata.... Ostatnio dużo myślę o Unii Europejskiej...

<http://zyciepodziemnemeczynny.blog.pl>²⁵

(5)

Następny dzień 2002-03-02 10:15:25

Oki to tak wstałem, umyłem się i poszedłem do kościoła, jak wróciłem wpadłem na czata obadać co tam słyszać i parę osób zbluzgałem za to ze sobie za dużo pozwalają. Ale nie gadam o tym, bo to przykre osobniki. [...] Potem zjadłem i pogadałem z kumpelą którą się pokłóciłem. Ogólnie dzień mi mija na razie nędznie, ale widać tak musi być bo to qwa niedziela. Zobaczymy co się będzie dziać dalej.

www.blog.pl/kaczor/²⁶

(6)

Kochani, raz jeszcze chciałam podziękować za to zaszczytne wyróżnienie wszystkim, którzy przez wiele tygodni głosowali na mój blog — to dla Was nagroda! Wczorajszy dzień był dla mnie wyjątkowy nie tylko ze względu na odebraną nagrodę podczas Gali Wieczoru Warsaw Fashion Street, ale też z uwagi na osobę, która wręczyła mi statuetkę. Bartek Michalec, polówka słynnego duetu ZUO Corp., super utalentowany

²⁴ Por. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Blog> [data dostępu: 27.01.2010].

²⁵ <http://zyciepodziemnemeczynny.blog.pl> [data dostępu: 24.10.2002]. We wszystkich cytatach z blogów zastosowano oryginalną pisownię oraz interpunkcję.

²⁶ www.blog.pl/kaczor/ [data dostępu: 3.03.2002].

projektant, osobowość polskiej mody, ale przede wszystkim fajny facet z wielkim sercem — dzięki za wsparcie! Nie obyło się też bez niespodzianek — ulewy, przed którą wraz z innymi jurorami „Talent Warsaw Fashion Street” uciekliśmy na scenę. Dorota Wróblewska dzielnie brodziła boso po wybiegu zalanym wodą i zabawiła zmoczoną publiczność, która z uśmiechem na twarzy znosiła anomalia pogodowe. Na szczęście godzinę później po deszczu nie było śladu i mogliśmy kontynuować imprezę. Około godziny 18.00 odbył się pokaz Ulicy Modnej, którego byłam współorganizatorką — dziękuję wszystkim blogerom za fantastycznie spędzony czas :) Gali wieczoru niestety nie widziałam, ponieważ przez cały wieczór musiałam być na backstage’u. A szkoda, bo bardzo chciałam zobaczyć na żywo pokaz Bruno & Daniele z Rossorame, Agaty Koschmieder, Natashy Pavluchenko i Łukasza Jemioła. Jak tylko uda mi się zdobyć zdjęcia kolekcji opublikuję je na blogu! Raz jeszcze, wielkie dzięki, że jesteście ze mną!

<http://gosiaboy.com/post/53773429744/nagroda-modne-kreacje-blog-modowy>²⁷

(7)

Trynkiewicz

23 stycznia 2014

Proponuję, aby premier osobiście wykastrował chemicznie Trynkiewicza. Telewizje mogłyby zrobić z tego transmisję wzorem Obamy zabijającego Bin Ladeną. Do dzieła!

<http://palikot.blog.onet.pl/>²⁸

Analizując fragmenty blogów, można wyróżnić w nich cechy charakterystyczne dla literatury gatunku osobistego. Przede wszystkim opowiadają o życiu autora, kreują jego wizerunek, są zapisem bieżących wydarzeń, wspominają dawne zdarzenia, wyrażają opinie. Blogi pełnią funkcję informacyjną i ekspresyjną, ale też fatyczną i ludyczną. Są to jednak teksty otwarte. Nie mają z góry określonego kształtu, często sam nadawca nie wie, w jakim kierunku rozwinie się tekst. Już w sam blog wpisane jest niechronologiczne czytanie — każdy tekst w zasadzie poznajemy od końca. To czytelnik decyduje, który zapis czyta. Sam nadawca może dopisać do blogów komentarz czy wyrazić opinię. Blogi jako gatunek wykorzystują wzorce kanoniczne autobiografii, dzienników i pamiętników oraz wspomnień. Mieszają je z sobą. Powstaje więc gatunek oparty na wzorcu adaptacyjnym. Blogerzy zapisują codziennie na swoich stronach jedną lub kilka notatek. Sam blog istnieje od 6 do

²⁷ <http://gosiaboy.com/post/53773429744/nagroda-modne-kreacje-blog-modowy> [data dostępu: 3.02.2014].

²⁸ <http://palikot.blog.onet.pl/> [data dostępu: 27.01.2014].

12 miesięcy, potem się wyczerpuje. Na jego kształt mają wpływ internauci — czytelnicy, którzy swoimi komentarzami i pytaniami „rządzą” blogiem i blogerem. Ten specyficzny kontakt nadawcy i odbiorców oraz błyskawiczna publikacja tekstów dzięki Internetowi — to cecha odróżniająca omawiany gatunek od gatunków literackich. Na uwagę zasługuje również język. Często stosuje się zapisy bez polskich liter, nie przestrzega się ortografii i interpunkcji, zdania są ułamne, przerywane, zdarzają się wulgaryzmy i łamanie tabu. Warto poświęcić lekcję analizie języka blogów pod kątem kultury języka. We współczesnych blogach ważną rolę odgrywa ikoniczność. Zwrócenie uwagi na połączenie obrazu i tekstu w blogach także zasługuje na lekcyjne opracowanie. „W tradycyjnych gatunkach osobistych autorami są znane osoby, w Internecie może być każdy, do końca nigdy nierozpoznany. Nakładana wewnętrzna autocenzura — od ekshibicjonizmu do osobistych wynurzeń — jest dość rozluźniona. O rozwoju blogów decydują też sami odbiorcy — to właśnie oni wyznaczają »życie« tym internetowym literackim formom autobiograficznym”²⁹.

Blog nie ma swojego centrum. Wymieszany z różnymi gatunkami autobiograficznymi, tworzy rodzaj hybrydy. Zamiana przestrzeni realnej na cyberprzestrzeń powoduje zmianę zachowań komunikacyjnych, a same gatunki są kolejną adaptacją wzorców kanonicznych. Na zasadzie Wittgensteinowskiego pokrewieństwa rodzinnego powstał w Internecie blog jako twór adaptacyjny, złożony z klasycznych gatunków, ale różniący się specyficznym kontaktem między nadawcą i odbiorcą, wpływem „czytelnika”-internauty na kształt i treść utworu. Na uwagę zasługuje oryginalny kształt, połączenie w jednym dziele cech pamiętnika, dziennika czy autobiografii. Jednocześnie pozostaje dziennik internetowy dziełem otwartym, reprezentującym gatunek literatury sieci. Tekst medialny łączy się w nim z obrazem, muzyką, z animacją. Analiza wybranych blogów, a także dyskusja na temat gatunku internetowego pozwolą poszerzyć kompetencje ucznia. Zmieniające się zachowania komunikacyjne uczniów, przynależność do społeczności medialnych, działania uczniów w ramach portali społecznościowych wymagają wprowadzenia tekstów medialnych na lekcje kształcenia językowego. Przedstawiona propozycja może być łącznikiem między „starym i nowym”.

²⁹ U. ŻYDEK-BEDNARCZUK: *Dyskurs medialny*. W: *Style współczesnej polszczyzny. Przewodnik po stylistyce polskiej...*, s. 366.